

RIS.10016

Beleidsnotitie Mantelzorg gemeente Emmen 2021-2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Context van mantelzorgbeleid	4
Dit is mantelzorg	4
Mantelzorg komt op je pad	4
Mantelzorg in Emmen	4
3. Beleid 2021-2025	5
3.1 Waardering	
Mantelzorgcompliment	5
Week van de mantelzorg	5
Passie voor mantelzorg	5
3.2 Ondersteuning	5
Sedna	5
Contactpunten mantelzorg	6
De Toegang	6
Respijtzorg	7
3.3 Bewustwording	7
Informatievoorziening	7
Jonge mantelzorgers	7
Werk en mantelzorg	8
4. Financiën	8
5. Evaluatie	8

1. Inleiding

Inwoners vormen de basis van onze samenleving. De basis van het sociaal domein is dan ook de zorg en ondersteuning van onze inwoners voor zichzelf en voor elkaar.

De gemeente Emmen heeft een verantwoordelijkheid in de ondersteuning van mantelzorgers en heeft veel waardering voor mantelzorgers. Daarom willen we mantelzorgers ondersteunen. We vinden het bovendien belangrijk dat de mantelzorger niet overbelast raakt en weet waar hij of zij moet zijn voor mantelzorgondersteuning.

Het naar elkaar omzien heeft echter zijn grenzen. Op sommige punten is professionele ondersteuning nodig. Dat wil zeggen ondersteuning die niet door vrijwilligers gegeven kan worden. Formele, professionele hulp en ondersteuning is en blijft daarom nodig.

Informeel ondersteuning is niet gecontracteerd. Deze werkt op vrijwillige basis en kent een sterke intrinsieke motivatie van de mensen die het uitvoeren. Als gemeente zijn we daarbij faciliterend. De professionele ondersteuning wordt wel gecontracteerd door ons als gemeente en kent daarmee naast een gedrevenheid vanuit de missie van de organisatie ook een motivatie die ingegeven is doordat er een contract is waaraan de zorgaanbieder gehouden wordt. Formele en informele ondersteuning gaan samen op

Deze notitie is het vervolg op de beleidsnotitie mantelzorg 2017-2021. De uitgangspunten voor mantelzorg blijven daarin gelijk, alleen het budget voor het mantelzorgcompliment is vanwege de bezuinigingen vanaf 2021 verlaagd. Om tot dit vervolgbeleid te komen zijn we in gesprek geweest met de maatschappelijke partners op het gebied van mantelzorg waaronder de contactpunten mantelzorg, vertegenwoordiging vanuit werk en mantelzorg, welzijn en de adviesraden.

In dit document worden de kaders aangaande het mantelzorgbeleid voor de jaren 2021 tot en met 2024 weergegeven. De beleidsnotitie loopt tot en met 31 december 2024. Het mantelzorgbeleid maakt onderdeel uit van het Wmo-beleid en wordt in deze notitie verder uitgewerkt.

2. Context van mantelzorgbeleid

Dit is mantelzorg

Zorgen voor je naaste is voor de meeste mensen vanzelfsprekend. Iedereen krijgt vroeg of laat te maken met mantelzorg en mensen doen dit uit liefde voor elkaar. Maar wat verstaan we onder mantelzorg en wat niet. Mantelzorg is alle hulp aan een hulpbehoevende door iemand uit diens directe sociale omgeving. Mantelzorg is hulp die verder gaat dan de zogenoemde 'gebruikelijke hulp'. Mantelzorg is onbetaalde hulp en kan nooit als een verplichting worden opgelegd. Hulp aan mensen zonder gezondheidsbeperkingen, zoals oppassen op gezonde kleinkinderen, valt buiten de definitie.

Mantelzorg komt op je pad

Mantelzorg en vrijwilligerszorg worden soms door elkaar gehaald. Toch zijn het verschillende zaken. Iedereen krijgt vroeg of laat te maken met mantelzorg: je bent mantelzorger, je wordt mantelzorger of je (hebt) in de toekomst hulp van een mantelzorger nodig. Mantelzorgers zorgen soms 24 uur per dag, ze kunnen hier niet zomaar mee stoppen en ze verrichten soms verpleegkundige handelingen.

Vrijwilligers kiezen ervoor om te zorgen. Bij de start is er meestal (nog) geen emotionele band. Zij verlenen hun zorg voor een beperkt aantal uren en kunnen hier op eigen initiatief mee stoppen. Zorgvrijwilligers werken in georganiseerd verband voor een organisatie en verrichten zelden verpleegkundige handelingen.

Mantelzorg in Emmen

Mantelzorgers zijn mensen die voor lange tijd en zonder betaling zorgen voor personen die chronisch ziek of gehandicapt zijn of hulp nodig hebben. Dit kan een partner, ouder of kind zijn, maar ook een ander familielid, vriend of kennis. Voor het mantelzorgbeleid in Emmen houden we de definitie aan van langdurige (meer dan 3 maanden) en intensieve (meer dan 8 uur per week) hulp.

4,4 miljoen Nederlanders geven mantelzorg (cijfers MantelzorgNL). 750.000 mantelzorgers geven zowel langdurig (meer dan 3 maanden) als intensief (meer dan 8 uur per week) hulp. Vertaald naar de Emmense context betekent dit dat er in de gemeente Emmen circa 4.700 inwoners langdurige en intensief mantelzorger zijn.

Mantelzorgcompliment gemeente Emmen

In de gemeente Emmen wordt sinds 2015 het mantelzorgcompliment uitgegeven. Een mantelzorger komt in voor het compliment in aanmerking als hij wordt voorgedragen door een zorgprofessional. De afgelopen jaren hebben jaarlijks tussen de 3.000 en 3.500 mantelzorgers in de gemeente Emmen het mantelzorgcompliment ontvangen.

3. Mantelzorgbeleid 2021-2024

Met de uitvoer van het mantelzorgbeleid willen we de mantelzorgers in de gemeente Emmen (1) waarderen, (2) ondersteunen en willen we (3) de bewustwording over mantelzorg verbeteren.

3.1 Waardering

We geven de mantelzorgers op meerdere vlakken een vorm van waardering.

Mantelzorgcompliment

De gemeente Emmen waardeert mantelzorgers met het mantelzorgcompliment. Van 2021 tot en met 2024 kunnen mantelzorgers hiervoor wederom in aanmerking komen. We willen de mantelzorgers waarderen met een geldelijke bijdrage. Hierbij is geen sprake van een verworven recht, maar van een vorm van erkenning. Het compliment is geenszins een vergoeding ter compensatie van de geleverde inspanning en staat hier niet toe in verhouding.

De werkwijze voor het toekennen van het compliment en de hoogte van het compliment wordt vermeld op de website van de gemeente Emmen en staan in de beleidsregels Wmo.

Week van de mantelzorg

De week van de mantelzorg wordt door de gemeente Emmen gesubsidieerd. De uitvoering hiervan ligt bij de contactpunten mantelzorg, ondersteund door Sedna. De week van de mantelzorg blijkt door mantelzorgers zeer op prijs te worden gesteld, bijv. vanwege verwen- en doe- activiteiten en onderlinge contacten. In deze week in november worden verschillende activiteiten georganiseerd voor alle categorieën mantelzorgers, waaronder jonge en werkende mantelzorgers.

Passie voor mantelzorg

Samen met winkeliers in de gemeente Emmen organiseren we de actie 'Passie voor mantelzorg'. Alle bij de gemeente geregistreerde mantelzorgers ontvangen een pas waarmee ze korting krijgen bij de deelnemende winkeliers.

3.2 Ondersteuning

De mantelzorger lost in eerste instantie veel binnenshuis op. Maar dit zelf oplossen moet niet tot overbelasting leiden. Overbelasting van mantelzorgers willen we proberen te voorkomen.

Mantelzorgers geven aan behoefte te hebben aan een 'maatje', een ervaringsdeskundige die meekijkt met de mantelzorgers en ze de weg kan wijzen naar welke mogelijkheden er allemaal zijn voor ondersteuning. Vaak horen we dat de mantelzorger pas aan de bel trekt wanneer het eigenlijk al te laat is. Op tijd aan de bel trekken en oppakken van de signalen door professionals zijn dus beide belangrijk. Vervolgens moet ondersteuning op maat worden geboden.

Ondersteuning wordt aangeboden door Sedna, de Contactpunten Mantelzorg (CPM), de Toegang en door het aanbieden van respijtzorg.

Sedna

Mantelzorgondersteuning wordt in de gemeente Emmen uitgevoerd door de welzijnsorganisatie Sedna. Mantelzorgondersteuning van de welzijnsorganisatie houdt in:

- een ondersteuningsstructuur, zo mogelijk gekoppeld aan de informatiepunten in de gebieden. De Contactpunten Mantelzorg (CPM) maken onderdeel uit van deze ondersteuningsstructuur;
- ondersteuning bij het realiseren van lotgenotencontact per dorp of wijk; één contactpersoon (per gebied) voor de CPM's;

- ondersteuning van mantelzorgers vanuit welzijnswerk/ buurtwerk;
- de CPM's worden geïnformeerd over de ontwikkelingen en betrokken bij de besluitvorming over mantelzorg gerelateerde onderwerpen;
- het scholen en certificeren van professionals en vrijwilligers op het gebied van mantelzorg/respijtzorg voor specifieke doelgroepen (bijv. dementie en andere psychische problematiek, of jonge mantelzorgers);
- bieden van ondersteuning aan CPM (overkoepelend) bij o.a. informatievoorziening, week van de mantelzorg en jongerenprojecten;
- onderzoeken hoe ervaringsdeskundigen ingezet kunnen worden als 'maatje' voor mantelzorgers.

Contactpunten Mantelzorg

Als gemeente ondersteunen we de Contactpunten Mantelzorg die onder andere zorgen voor lotgenotencontact door middel van het organiseren van activiteiten en bijeenkomsten waar mantelzorgers elkaar ontmoeten en hun verhaal kunnen delen. Er zijn vier contactpunten in de gemeente Emmen, nl. in de Blokken, de Monden, de Velden en er is één contactpunt voor heel Emmen. Hierbij is het doel om, voor zover mogelijk, in alle kernen van de gemeente Emmen mantelzorgactiviteiten te ontplooien.

De Toegang

De toegang tot de individuele maatwerkvoorziening vanuit de Wmo, Jeugdwet en Schulddienstverlening is belegd bij Stichting De Toegang. De Toegang adviseert onafhankelijk van gemeente en aanbieders welke ondersteuning noodzakelijk is.

De Toegang heeft een loketfunctie in de gebieden. Het Toegangsteam is onafhankelijk, zij handelen professioneel autonoom en staan organisatorisch los van de levering van de ondersteuning, hulp en dienstverlening. Naast het bepalen van welke ondersteuning iemand nodig heeft is het Toegangsteam een spin in het web van zowel de informele als de formele ondersteuning. Het vormt een onvervreemdbaar onderdeel van het gebiedsnetwerk en is daar op allerlei manieren mee verbonden en probeert op creatieve wijze problemen op te lossen door samen te werken en verbindingen te leggen.

De gemeente verwacht van zowel de hoofdaannemer als het toegangsteam per gebied dat ze aandacht hebben voor mantelzorg en dit vertalen in het ondersteuningsplan. Mantelzorg wordt als thema meegenomen in de keukentafelgesprekken. Ook de welzijnsorganisatie Sedna en de zorgaanbieders die in de zes gebieden in Emmen opereren nemen mantelzorg mee in hun werkzaamheden.

Ze:

- signaleren dat er sprake is van mantelzorg;
- hebben oog voor de impact van mantelzorg op de gehele gezinssituatie;
- herkennen overbelaste mantelzorgers;
- proberen de vraag van de mantelzorger te beantwoorden en ernaar te handelen;
- verwijzen door naar vormen van mantelzorgondersteuning;
- zoeken verbinding met andere formele maar ook informele partijen o.g.v. mantelzorg;
- beperken zich niet alleen tot regels, maar zetten de mantelzorger centraal en proberen met z'n allen tot een zo goed mogelijke oplossing te komen die niet veel tijd in beslag neemt en de mantelzorger helpt.

Respijtzorg

Respijtzorg is de tijdelijke en volledige overname van zorg met als doel de mantelzorg een adempauze te geven. Door af en toe vrij te zijn van mantelzorgtaken, kunnen mantelzorgers hun eigen leven beter in balans houden en de zorg voor hun naaste langer volhouden.

Op het gebied van respijtzorg, is het beeld dat mantelzorgers vaak moeite hebben om zorg uit handen te geven. Verder wil de zorgvrager over het algemeen niet graag het huis uit om respijtzorg te ontvangen. Welzijnsorganisatie Sedna en de Toegang geven aan dat er de afgelopen jaren niet vaak via hen een beroep gedaan is op respijtzorg. Toch is er wel degelijk vraag naar respijtzorg en hoewel er nog niet altijd een beroep op gedaan wordt is het van belang dat wel duidelijk is wat er aan respijtzorgmogelijkheden zijn in de gemeente Emmen.

We willen vormen van respijtzorg die onder de Wmo geleverd worden een plek geven in of verbinden met het gebiedsgericht werken. Voor respijtzorg betekent dit: zo dicht mogelijk bij de gebruikers organiseren. Daarbij willen we gebruik maken van wat er in de gebieden al gebeurt.

Voor de invulling van respijtzorg buitenshuis wordt jaarlijks een subsidie verstrekt voor de Logeering Drenthe die op maat respijtzorgmomenten verleent voor mantelzorgers. Dit kan bestaan uit een dag(deel) respijtzorg of logeermomenten voor de zorgvrager.

3.3 Bewustwording

In de praktijk blijkt dat mantelzorgers zich nog lang niet altijd bewust zijn van het feit dat ze mantelzorg zijn. Ook weten ze vaak niet waar ze terecht kunnen voor informatie. Daarnaast is mantelzorg bij werkgevers in veel gevallen nog steeds geen onderdeel van het beleid. We vinden het daarom belangrijk dat er meer bewustwording rondom mantelzorg ontstaat.

Informatievoorziening

Door het uitbreiden van de gemeentelijk informatievoorziening over mantelzorg willen we bijdragen aan de bewustwording over mantelzorg bij onder andere scholen, bedrijven en de inwoners van de gemeente Emmen. Informatie over de mogelijkheden op het gebied van mantelzorg waaronder respijtzorg/ vervangende mantelzorg wordt ontsloten via de website van de gemeente Emmen.

Jonge mantelzorgers

Mantelzorg treft niet alleen volwassenen. Ook kinderen en jongeren krijgen te maken met mantelzorgsituaties. Vaak herkennen ze dit zelf niet eens als mantelzorgsituatie omdat ze het normaal vinden dat ze iets extra's doen voor hun zieke vader of moeder of broertje of zusje.

Voor jonge mantelzorgers schuilt het gevaar dat zij naarmate ze ouder worden steeds meer taken op zich nemen binnen een gezin en zichzelf hiermee voorbijlopen. Het is daarom belangrijk oog te hebben voor de belastbaarheid van jonge mantelzorgers. Hoewel de mantelzorg een grote impact kan hebben op het dagelijks leven mag het hebben van een fijne jeugd en de ontwikkeling van de jonge mantelzorgers nooit in het geding komen. Iedere jongere moet de mogelijkheden hebben voor een sociaal leven, opleiding en werk. We gaan kijken hoe we dat kunnen faciliteren. Daarnaast willen we doelbewust inzetten op het voorlichten van jonge mantelzorgers op o.a. scholen.

Werk en mantelzorg

Op het gebied van werk en mantelzorg hebben wij aandacht voor en stimuleren wij bedrijven om mantelzorgvriendelijk te worden en mantelzorg in te bedden in hun beleid. Ondernemend Emmen is hierin een partner voor de gemeente Emmen en biedt ondersteuning.

4. Financiën

Voor de jaren 2021-2024 is jaarlijks een bedrag van € 355.288,- beschikbaar voor mantelzorg. Voor de jaren 2021-2024 wordt dit budget als volgt ingezet:

Mantelzorg - Kostentabel								
Jaar	2021		2022		2023		2024	
Begroot budget totaal	€	355.288,00	€	355.288,00	€	355.288,00	€	355.288,00
1. Stimuleringsbudget	€	95.288,00	€	95.288,00	€	95.288,00	€	95.288,00
2. Budget voor jonge mantelzorgers	€	10.000,00	€	10.000,00	€	10.000,00	€	10.000,00
3. Budget voor mantelzorgcompliment	€	250.000,00	€	250.000,00	€	250.000,00	€	250.000,00

1. Uit het stimuleringsbudget mantelzorg worden o.a. Sedna, de week van de mantelzorg, respijtzorg en de contactpunten mantelzorg gesubsidieerd.
2. Het budget voor jonge mantelzorgers wordt ingezet om iets extra's te kunnen doen voor jonge mantelzorgers. Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag van € 10.000,- gereserveerd. De afgelopen jaren is hieruit o.a. de theatervoorstelling 'Jonge Helden' gesubsidieerd. Dit is op middelbare scholen in de gemeente Emmen uitgevoerd om bewustwording over mantelzorg onder jongeren te bewerkstelligen.
3. De overblijvende middelen worden beschikbaar gesteld voor het mantelzorgcompliment. Richtbedrag voor het compliment is € 50,- per jaar per compliment.

5. Evaluatie

De gemeente Emmen wil mantelzorgers ondersteunen en ze her-en erkennen. Met deze beleidsnotitie is het mantelzorgbeleid voor de komende jaren vastgelegd.

Het is echter wel de bedoeling dat scherp blijven op de ontwikkelingen op mantelzorggebied en het beleid te evalueren. Indien nodig kan het beleid bijgesteld worden op basis van actuele informatie.